

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

NÖVÉNYVÉDELMI INFORMÁCIÓK

A SELYEMKÓRÓ (*Asclepias syriaca*) ELLENI VÉDEKEZÉSRŐL

A selyemkóró felismerése, élettani sajátosságai

A selyemkóró magvainak csírázása április közepétől május közepéig tart, a magvak 15 °C feletti hőmérsékleten csíráznak. További feltétel, hogy a magvak a talaj 0,5 – 1 (-5) cm-es mélységébe kerüljenek, közvetlenül a felszínen nem csíráznak. A magvak természetes körülmények között alacsony csírázási arányt mutatnak.

A selyemkóró a csírázás után rendkívül gyorsan, mintegy három hét után évelővé válik, azaz képessé arra, hogy a hajtást a gyökérrendszeréből újrafeljlessze azáltal, hogy a főgyökér felső harmadából új rügyek képződnek. Ezek a rügyek csak az éves növekedési szakasz vége felé hajtanak ki. A csírázás évében a növény nem virágzik, csak a tarackgyökerei növekednek.

Következő tavasszal minden oldaltarackgyökéren egy – egy rügy indul fejlődésnek. A belőlük fejlődő új hajtások április végétől június közepéig fejlődnek. A virágzás júniustól augusztusig tart, a termések augusztus végén, szeptemberben érnek be.

A több éves növények esetében az előző évi hajtások helyén is létrejönnek újabbak. A tarackgyökérrendszer hajtásai több évig fiziológiai kapcsolatban maradnak.

A közönséges selyemkóró elleni védekezés szükségessége

Az Európai Unió rendelettel szabályozza az idegenhonos inváziós fajok elleni közös és egységes fellépést. Az Európai Parlament és a Tanács 2014. október 22-i 1143/2014/EU rendelete az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről 2015. január 1-jén lépett hatályba, és minden tagállamban – így Magyarországon is – közvetlenül hatályos és közvetlenül alkalmazandó. Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet meghatározza az 1143/2014/EU Rendelet egyes cikkeik által meghatározott feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. **A közönséges selyemkóró az idegenhonos inváziós fajok uniós jegyzékében szerepel.**

Továbbá a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet felsorolja azokat a fajokat, melyek ellen a földhasználóknak kötelező a védekezés. Ezek közé tartozik a közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) is.

Az irtás hatékonysága szempontjából legkedvezőbb fenológiai stádiumok

A gyomirtás szempontjából a selyemkóró életciklusának két sebezhető szakasza van. Kisebb jelentőségű az első, a csíranövények első három hetes időszaka, amikor azok még nem váltak élővé, ekkor még – akár vegyszeresen, akár mechanikusan – könnyen elpusztíthatók. A másik, nagyobb sikerrel kecsegtető szakasz a bimbózástól a virágzás kezdetéig tart, ekkor ugyanis az új tarackgyökerek továbbfejlődése éppen csak elindul, az életciklus e szakaszában a tarackgyökerek tartaléktápanyagainak jelentős hányada a virágzásra, a hajtásnövekedés befejezésére fordítódik.

Az ekkor (kb. június vége, július eleje) végrehajtott vegyszeres kezelés akkor mutatkozik a legeredményesebbnek, amennyiben a növényeket a tavasz folyamán, továbbá a kezelés után még egy héten át nem bolygatják.

A bolygatás, a mechanikai és vegyszeres beavatkozás, a gyökerek eldarabolása a gyökérrügyek kihajtását vonja maga után. A rendszertelen talajmunka ezért a selyemkóró felszaporodásához vezethet, a gyakori beavatkozás, az intenzív talajmunka, indokolt esetben a mélyművelés alkalmazása ugyanakkor a gyökérszövet tápanyagtartalmának csökkentése révén a már kialakult sarjtelepkegyengülését eredményezi.

A selyemkóró magvai természetes körülmények között alacsony csírázási arányt mutatnak, a talajra került magvak a felszínen nem csíráznak, és csírázókéességüket csak viszonylag rövid ideig őrzik meg. Tehát zavartalan, bolygatatlan területeken a növény nehezen kolonizál, e területeken elegendő megakadályozni azt, hogy taposás, legeltetés hatására a magvak a kellő talajmélységbe kerüljenek.

Rétek, legelők, kaszálók mentesítése

A gyepterületeken általában nem használunk gyomirtó szereket, hanem rendszeres kaszálással védekezünk a gyomnövények ellen. Ennek nem csak gazdasági okai vannak, hanem a természetes gyepeken számos védett állat- és növényfaj telepedhet meg, így különösen védett természeti területeken ezekre is tekintettel kell lenni.

A selyemkóró betelepődése elsősorban elhanyagolt, nem rendszeresen művelt gyepterületeken, továbbá laza és homoktalajokon (ahol nehezebben alakul ki zárt gyepterület) gyakoribb. Védett területek esetében rendszeres kaszálás szükséges. A ruderalis területek gyakori kaszálása visszaveti a selyemkóró állományt, a ritkán, rendszertelenül végzett bolygatás viszont a koloóniák növekedését idézi elő.

Nem védett területeken a kolóniákat június folyamán maximális dózissal, a gyökérbe is felszívódó gyomirtó szerekkel (pl. glifozát, MCPA, 2,4-D, dikamba, floraszulam) kell kezelni az érzékeny fenológiai stádiumban (virágzás előtt), majd a hatáskifejtést követően gondoskodni kell a rendszeres kaszálásról. Egyes vizsgálatok szerint a glifozát és egy hormonhatású gyomirtószer kombinációja

hatékonyabb, mint ezek kombináció nélküli alkalmazása. A selyemkóró újrarahajtását követően felülkezelés szükséges, és a védekezést a következő években is folytatni kell. Gyomirtó szerek használata esetén feltételként ajánlott, és az elsodródást terelő lemezekkel kell minimálisra csökkenteni.

Nagyfokú selyemkóró fertőzés esetén, ha erózióvédelmi és természetvédelmi szempontok nem szólnak ellene, a gyeptet fel kell törni, és néhány évi szántóföldi hasznosítás után vissza kell telepíteni. A szántóföldi növények tarlóján az évelő selyemkóró ellen a kultúra veszélyeztetése nélkül lehet megfelelően védekezni.

Ültetvények mentesítése

Az ültetvények jellemzője, hogy a sorok és sorközök művelése eltérő, a sorközök gyomirtása általában vagy rendszeres időközönként mechanikai úton történik, míg a sorcsíkokat kaszálják és/vagy gyomirtószerrel kezelik. Az ültetvények gyomirtása azok korától is függ, rendszerint eltérő az első négy évben, s a legtöbb készítmény a négy évnél idősebb, termő ültetvényben használható fel. Az évelő gyomnövényektől a területet érdemes még a telepítés előtt megtisztítani.

A selyemkóró illetve a többi évelő gyomnövény ellen a sorközökben eredményesen alkalmazható a rendszeres kaszálás, szárzúzás, illetve sorközművelés (tárca, kultivátor, talajmaró).

A sorcsík kaszálása speciális gépekkel történhet, ezek hiányában azonban gyomirtószeres kezelés szükséges az adott kultúrában engedélyezett hatóanyagot tartalmazó herbicidekkel.

A selyemkóró betelepítése elhanyagolt, nem rendszeresen művelt ültetvényekben gyakoribb, de az ültetvény szegélyéből, vagy a szomszédos ruderaliákról betelepülve bárhol előfordulhat. Megjelenése esetén a kolóniákat maximális dózissal, a gyökérbe is felszívódó gyomirtó szerrel (pl. glifozát, MCPA, illetve ezek kombinációja) kell kezelni az érzékeny fenológiai stádiumban (virágzás előtt), majd a hatáskifejtést követően gondoskodni kell a rendszeres kaszálásról. A selyemkóró újrarahajtását követően felülkezelés szükséges, és a védekezést a következő években is folytatni kell. A sorcsíkok kezelésére az adott gyümölcsfajra engedélyezett, posztemergens gyomirtó szerek alkalmasak (glifozát, MCPA, flazaszulfuron, illetve ezek kombinációja).

Szántóföldi kultúrák mentesítése

Szántóföldi kultúrákban a hasznosítás jellegéből adódóan mind a mechanikai, mind a növényvédőszeres kezelés technikailag megfelelően kivitelezhető, így a magról történő betelepülés kockázata minimálisra csökken. Legnagyobb veszélyt a táblaszegélyek jelentik, ahol a selyemkóró kolóniákat képezhet, majd a talajművelő eszközökkel a gyökérrészek a szántóföld belső részeire is elkerülhetnek, és ahol már évelő növényként kihajtva, az alkalmazott herbicidek nem nyújtanak kellő hatékonyságot.

A selyemkóró betelepülését ezért a táblaszegélyekben, a táblák közvetlen közelében található ruderalis területeken figyelemmel kell kísérni, megjelenése esetén a kolóniákat maximális dózissal a gyökérbe is felszívódó gyomirtó szerekkel (pl. glifozát, MCPA, 2,4-D, dikamba) kell kezelni az érzékeny fenológiai stádiumban (virágzás előtt), majd a hatáskifejtést követően gondoskodni kell a rendszeres kaszálásról. Egyes vizsgálatok szerint a glifozát és hormonhatású gyomirtószer kombinációja hatékonyabb, mint ezek kombináció nélküli alkalmazása. A selyemkóró újraképzését követően felülkezelés szükséges, és a védekezést a következő években is folytatni kell. Ezzel a művelettel megakadályozható, hogy a gyökérrészek a tábla belső részeibe kerüljenek.

Amennyiben a selyemkóró a tábla belső részeiben is megjelenik, úgy az adott kultúrában engedélyezett, kétszikű gyomnövények ellen hatékony gyomirtó szeres kezelést lehetőség szerint úgy kell időzíteni, hogy a selyemkóró elleni hatékonysága megfelelő legyen. A növényvédő szeres védekezést megnehezíti, hogy az egyes kultúrákban engedélyezett gyomirtószeres selyemkóró elleni hatékonyságáról nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű információ. A magról kelő példányokat a legtöbb kétszikűek ellen hatásos gyomirtó szer megfelelően elpusztítja. A tarackgyökerekről induló hajtások megjelenésére azonban csak késő tavasszal (április végétől) kerül sor, amikor az engedélyezett készítmények késői fenológiai stádiumban történő kijuttatása már nem minden kultúra és hatóanyag esetben lehetséges (pl. 2,4-D, pikloram, fluroxipir). Mindezek miatt a selyemkóró kétszikű kultúrákban nehezen irtható. Kalászos gabonákban a zászlós levél megjelenéséig alkalmazható hatóanyagok jöhetnek számításba (pl. MCPA, floraszulam, fluroxipir). Kapás növényekben a sorközművelésre is lehetőség nyílik, mely ugyan nem irtja ki a selyemkórót, de kompetíciós előnybe hozza a kultúrnövényt. Kukoricában eredményesen alkalmazhatók a szulfonilureák (köztük a floraszulam) és a dikamba hatóanyag, ez utóbbinál a selyemkóró megfelelő fejlettségének elérése érdekében a kukorica levélzónája alá történő permetezéssel.

Mint általában az évelő gyomok, így a selyemkóró ellen is szántóföldi körülmények között a leghatékonyabb módszer a korán lekerülő növények tarlóján (gabonafélék, repce, borsó) végzett tarlókezelés, így a megfelelő vetésciklus kialakítása a védekezés alapja. A selyemkóró mielőbbi kihajtása érdekében csak sekély tarlókántás ajánlott. A selyemkóró kihajtását követően tarlókezelést kell végezni (teljes felület vagy foltkezelés) totális gyomirtó szer (pl. glifozát) maximális dózissal. Egyes vizsgálatok szerint a glifozát és hormonhatású gyomirtószer (pl. MCPA, 2,4-D, dikamba) kombinációja hatékonyabb, mint ezek kombináció nélküli alkalmazása.

Hatósági intézkedések

A selyemkóróval fertőzött területek felderítését külterületen a növényvédelmi hatáskörben megyei illetékességgel eljáró kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Osztálya végzi.

A fertőzött terület lehatárolását és együttműködés hiányában a védekezés kikényszerítését a növényvédelmi hatóság hivatalból végzi.

A terület jogszerű földhasználója minden esetben értesül az ellenőrzés eredményéről, majd nyilatkozattételre van lehetősége, melyben meghatározhatja a selyemkóró elleni eredményes védekezés alkalmazni kívánt technológiai elemeit. A technológiai elemeket úgy kell kiválasztani, hogy hatékonyan mérsékeljék a selyemkóró terjedését, megakadályozzák virágzását és magérlelését.

Ezt követően a növényvédelmi hatóság (szükség esetén az illetékes természetvédelmi hatóság közreműködésével) határozatban dönt a kötelező védekezés elrendeléséről, illetve a kötelező növényvédelmi technológia meghatározásáról.

Együttműködés esetén a növényvédelmi bírság elkerülhető, a kötelezettség teljesítésének ismétlődő hiányában azonban az érintett terület nagyságától függően 15.000 – 5.000.000 Ft összegű növényvédelmi bírság szabható ki.

A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Osztálya 2021. év folyamán 49 földrészleten, összesen 64 hektár területen (Dunaalmás, Kocs, Pilismarót) rendelt el kötelező védekezést gyepek és ültetvény területeken. Továbbá Keszthely és Komárom települések zártkerti részein a selyemkóróval fertőzött területek tulajdonosai/földhasználói tájékoztatást kaptak az ellenőrzésről és a védekezés szükségességéről.

Komárom-Esztergom Megyében növényvédelmi kérdésben szervezeti egységünket keressék.

Agrárügyi Főosztály
Növény- és Talajvédelmi Osztály
2890 Tata, Új út 17.
Tel: 06-34-795-148; e-mail: nto@komarom.gov.hu

Molnár József
osztályvezető
növényvédelmi szakirányú okl. agrármérnök, talajvédelmi szakértő